

nja, stanarino. Sploh pa naj se deluje na to, da dobi vse učiteljstvo stanu primerno naturalno stanovanje.

Oba predloga i sprejeta resolucija so bili takoj odposlani Zavezi.

Nadalje je društvo sprejelo predlog i vprašalo okrajni šolski svet vranski o obravnavi šolskih zamud.

Delegatom za Zavezino zborovanje sta priglasena tov. Brišnikova i tovariš Jakše, namestnik.

Zavedajoč se, da smo le potom organ: acije dosegli zboljšanje, je tudi učiteljstvo izpolnilo svojo dolžnost. Naši zaostanki so poravnani; za tekoče leto je plačana vsa poluletna udnina i po večini tudi celoletna! Izpolnili smo dolžnost! S tem je bilo zborovanje zaključeno.

Tajnica.

Kronika.

= »Slovenec« piše sedaj, ko so suspendirali okrajnega glavarja v Črnomlju zaradi razvijajočega se »viničizma«, tako-le: »... diskusija o javni korupciji ni bila še nikdar, pri nobenem ljudstvu, ki da kaj na svojo čast, končana prej, dokler se socialna krivica ni poravnala... Tu gre za cel sistem javne korupcije... Kako neki je pisal »Slovenec« takrat, ko ni šlo za okrajnega glavarja, ampak ko so ljudje, ki so stali — in še stoje — za »Slovencem«, z brezsrčno sirovostjo in divjo silo uganjali največjo korupcijo ter dušili in uničevali poštenje, čast in eksistenco — učiteljstva?! »Mi ne bomo nikdar odnehali od boja za urejeno in nekorumpirano javno upravo.« Prav tako! »Slovenec« naj bere samega sebe (št. 149 z dne 2. t. m.) — pa naj popravi sedaj, kar je zagrešil v preteklosti! (Pariški apaši, barcelonski anarhisti itd. Dolga vrsta se više deset let nazaj!)

= Mestni šolski licej. Vpisovanje v I. razred in v višje razrede liceja je v soboto, dne 5. julija od pol 8. do 9. ure dopoldne v poslopju »Mladike«, Šubičeva ulica, pod običajnimi pogoji. Sprejemni izpiti se vrše istega dne ob 9. dopoldne.

= Za suplente na srednjih šolah, ki imajo popolne izpite, je vlada sklenila, da se jim izplačujejo počeni z dnem 1. velikega travna 1919 začasno do 30. malega travna 1920 službeni prejemki pravih učiteljev v IX. činovnem razredu.

= Tečaj za učitelje. Poverjeništvu za uk in bogočastje priredi štiritedenski tečaj za izobrazbo učiteljev na trgovskih nadaljevalnih šolah.

= Za ljudsko prosveto. Pokrajinska vlada v Splitu je odredila, da se preosnuje mestna knjižnica v javno knjižnico. Knjižnica šteje nad 14.000 del.

= Za dijaštvo. Glavni zbor kulturnega društva »Prosvete« v Sarajevu, ki je bilo doslej izključno srbsko-bosansko, je sklenil, da se delokrog društva razširi na vse kraljestvo in da podpirajo vse dijake ne glede na njih pleme in vero.

= Z zagreškega vseučilišča. Za šolsko leto 1919—20 je izvoljen za dekana medicinske fakultete v Zagrebu Slovenec prof. dr. Boris Zarnik, za prodekana pa prof. dr. Miroslav Čačković.

= Hrvatske šole v Istri — poitalijane. Na predlog civilnega komisarja za politiški okraj Pazin je istrski deželni odbor izposloval pri guvernerju Julijske Benečije odredbo, glasom katere se dosedanje hrvatske šole skoro v vseh krajih imenovanega politiškega okraja preustroje z italijanskim učnim jezikom. — To je — samoodločba narodov!

= Prve slovenske knjige za slepe. Društvo »Dobrodelnost« v Ljubljani je izdalo prve slovenske knjige za slepe, zlasti za one nesrečne žrtve svetovne vojne — vojne slepce. Knjige so urejene po Braillevi metodi.

= Okrajni šolski komisariat v Vellkovcu pozivlja vse učitelje-begunce, da čimprej nastopijo svojo službo. Vzrok morebitne zakasnitve nastopa naj brzojavno javijo.

= Demisija ministra za verstvo. Belgrajske »Večerne Novosti« prinašajo vest, da bo minister za verstvo dr. Alaupović podal ostavko.

= »O, zlatih dni spomin...« vzklikam z našim pesnikom Simonom Gregorčičem. — Bilo je 9. avg. 1891 leta v zlati Pragi, ko je zborovalo češko učiteljstvo iz Češke, Moravske, Slezije in tudi nekateri iz Slovaške — Ogrske — na Žofinskem ostrovu (otoku) ob Vltavi. Prostrana dvorana je bila vedno polna zborovalcev. Došlo je iste dni nad deset tisoč čeških učiteljev na zborovanje. Seveda je došlo večinoma zaradi deželne razstave toliko učiteljev in učiteljic v Prago. Impozantno število! Tudi slovenskih učiteljev nas je bilo 16 in približno 100 srbohrvatskih na razstavi in tudi na zborovanju. Divili smo se češki obrti, češki šoli, češki literaturi, sploh vsej kulturi, ki so nam jo Čehi pokazali s svojo razstavo. Ne pozabim pa tudi nikdar Jan Legovih besedi, ki nam jih je izustil v no-

vem češkem muzeju koncem Vaclavove ulice: »Čehi smo z vztrajnim naporom dosegli to, kar imamo; hočemo biti nekoč samostojni, ne pod nemškim jarmom, brez varuštva Habsburžanov. Politiško obzorje je precej temno in vlada nas priiska; mi pa pokažemo odporno silo in se upremo, če bi nas hoteli popolnoma zasužniti. Konji v Pardubicah so že obuzdani.« itd. Samozavestno je govoril. Danes praznujejo tudi Čehi svoj Vidov dan — dan svobode. Po zborovanju učit. smo imeli na Žofinskem ostrovu banket, katerega smo se udeležili poleg čeških učiteljev tudi nekateri slovenski in srbohrvatski učitelji. Na pozdrav Čehov je prvi odzdravil zupan kobarški, pred mesecem kot begunec v Ljubljani umrli umirovljeni nadučitelj-posestnik Ant. Miklavčič. Zalostno je omenjal nesrečni dan naše jugoslovanske zgodovine — Vidov dan 1389. Zaradi tega je naša kultura zaostala. Kruti Turek nas je pestil več stoletij in še brani in krati našim najjužnejšim bratom najdražji zaklad — svobodo. »Ne moremo pokazati Jugoslovani na polju prosvete takih uspehov kot vi Čehi, tudi že iz vzroka, ker smo razcepljeni na toliko dežel in držav. Kdaj bomo mi jugoslov. učitelji v tolikem številu in ponosu skupno zborovali? Nikdar!« — Pač, ravno te dni se zbirajo v Beogradu ustanovniki odposlanci raznih učit. zvez k združenju UJU. Tudi nas mora biti nekoč 10.000 na zborovanju. — Isti dan zvečer smo se sešli z našim sedanjim slov. zastopnikom na mirovni konferenci v Parizu dr. G. Gregorinom iz Trsta, ki nas je bodril, da bodimo kakor Čehi vztrajni v naporu za narod in napačil nam bo svobode dan. Pohvalil je tovariša A. M., da se je učit. banketu dobro odrezal. — Bog je z nami. Vidov dan in kralja Petra I. godovni dan že praznujemo v kraljestvu SHS. — Bohinjska Bela, Vidov dan 1919. Jos. Korošec, nadučitelj.

Polemika.

Nekoliko opomb.

K razmotrivanjem tovarišice M. Godčeve v 25. št. »Uč. Tovariša« bi imela opomniti sledeče:

Učiteljice na današnjih ljudskih šolah se imajo po večini boriti s prenapljenimi razredi ter z velikim številom učnih ur. Treba pa je vsekakor poučiti zlasti kmetiška dekleta o nalogah matere, gospodinje in o socialnem stališču žene. O da bi vse te velike naloge prevzele učiteljice, ki se posvete v bistu vzgoji in pouku mladine, zato jim navadno nedostajajo fizičnih moči. Pri današnjem obsegu vede in praktičnega dela ne more biti posameznica v vsem strokovnjakinja, zatorej ne kaže od učiteljice umstvenih predmetov zahtevati vsestranske popolnosti.

Nujno je, da se v času reformiranja ženskih učiteljic skurbi za splošno znanje iz gospodinjstva ter obče in otroške higijene. Tako posameznim v dani priliki ne bo težko poglobiti in razširiti tega znanja ter ga praktično uporabljati, a temeljitost v teh strokah pa naj dosežejo že v šoli one, ki se jim posvete — in to so učiteljice gospodinjstva. Za te seveda je treba posebnih tečajev, ne pa onim, ki vrše isto delo ter imajo doseči iste smotre kakor učitelji.

Sliši se, kakor bi bilo nekako odveč znanje kemičnih formul, geografije, zoologije, mineralogije... Vsekakor pa tudi ti predmeti s stališča gospodinje in matere bistre um in imajo formalno moč, da v potrebi olajšajo usposobljenost deklet za gospodinjstvo, potrežbo bolnikov i. dr. Gotovo ti predmeti niso učena šara, ampak znanje, ki usposablja učiteljico za pouk na ljudskih šolah, ki tvorijo celoto zase kakor jo tvori pouk o gospodinjstvu in materinstvu.

Glavni vzrok veliki gospodinjski nevednosti nekaterih deklet je pač ta, da jim unrje mati, ko so v nežni mladosti. Večina pa ima vendarle v domači hiši prilike dovolj priučiti se iz gospodinjstva vsaj toliko, da ni popolnoma nevedna praktičnega življenja. Sicer je pa dosti poljudno pisanih zdravniških in gospodinjskih knjig, po katerih lahko v najhujšem slučaju poseže nevednica ter pri dobri volji in vztrajnosti dobi vpogled tudi v te stroke.

Če učiteljica po trudapolnem poučevanju v dostikrat zatohlih in nezdravih šol. sobah išče oddiha in miru v svoji sobici, oziroma če si oživilja duha in živce s primernim izprehodom, temu se ni čuditi. Če pa uporablja čas v svojo nadaljno izobrazbo, je končno le v splošno korist. A da se učiteljicam očita brezbriznost za ljudsko izobrazbo je naravnost neverjetno. Ali učiteljice, ki se z vnemo posvete pouku, ne delujejo v najvišji meri za ljudsko izobrazbo?

Vzroki, da se učiteljice, ki bi zogle poleg šolskega dela še delovanje izvan šole, dostikrat ne lotijo tega posla, so v resnici mnogokrat predsodki, ki jih ima zlasti preprosto ljudstvo do socialnega de-

lovanja ženstva, dalje tudi nasprotovanje nekaterim, ki bi v neupravičeni bojznosti za svoj nezmanjšani vpliv bili pripravljene podirati to, kar bi se izkušalo zidati. Upati pa je, da se s predavanji, s samostojnost in razsodnost mišljenja goječimi društvi ter s šoli naklonjenimi časopisi tudi v tem oziru olajša stališče žene in uveljavi njena nakopavnost. S.

Sport in telovadba.

Prati se ne morem, ker nisem tako umazan, kot me slika tovariš Michler v »U. T.« št. 26. t. l. Vse eno pa čutim potrebo opozoriti na svoj članek v št. 23. »U. T.« t. l. in pa na Michlerjevega v št. 26. »U. T.« t. l.

Bralec! V ondotnem mojem članku beri zlasti v odst. 14 in 15, zakaj sem se bal. Da ne boš v zmoti, preberi še enkrat vse in presodi ali sem na p a d a l Michlerjevo osebo ali ne.

Tov. Michlerja pa prosim, da mi z mojega članka z dne 4. junija t. l. v »U. T.« navede oni jasno, kjer mu očitam, da »popolnoma prezira Sokola in njegove zasluge.« Ako ga najde, ga naj čitira, ako ne, ga prosim, naj bo on — ne jaz — previdnejši, zraven tega pa tudi dostojnejši. Zanj je kritičen morda moj 6. in 7. odst. — a vprašam ga, kaj sem na podlagi njegovih člankov, podprtih po tov. Gaspariju, mogel drugega pisati kot to, kar sem pač pisal? Ako bi tov. Michler moj 14. in 15. odst. bolj mirno prebral bi tam lahko uvidel moj namen, ne pa v ondotnem članku svojega osebnega napada. Tako bi se umiril on sam, na drugi strani pa bi umiril mene le s tem, če bi mi povedal, da sestavlja tak telovadni učni načrt, kot pove v svojem predzadnjem odstav. v št. 26. »U. T.« t. l., da ga ni nameraval sestavljati, ne pa s tem, ko pravi, da ga sploh ne sestavlja. S.

Tako sem za prvo potrebo tudi jaz zaključil. Ivan Stenovc.

Iz Jugoslavije.

— Šolski zakon. Na seji narodnega predstavništva dne 25. junija je bila na dnevnem redu razprava o zakonskem načrtu glede narodnih ljudskih šol. Minister za prosveto prosi, naj se zakonski načrt sprejme. Izraža hvalo učiteljem, ki jim moramo izkazati vsako pomoč. (Burno odobravanje.) — Poslanec Pavičič govori o učiteljih v novih krajih, ki so istotako mnogo doprinele za naše ujedinjenje. — Radikalec Dragovič opisuje stanje učiteljev v Srbiji in se zazema za to, da se tudi njim prisloži na pomoč. Izjavi, da bo glasoval za predlog. Poslanec Aleksič (nacionallec) želi, da se zakon razširi na celo kraljestvo. Hvali zakon, ki dviga učiteljstvo na višino, ki jo zasluži. — Radikalec Petrovič je izjavil, da bo glasoval za predlog. — Poslanec Mita Kličin izjavlja v imenu radikalnega kluba, da bo glasoval za predlogo in da je za to, da se zakon raztegne tudi na ostale kraje. Poslanca Stanko Banič (Jugoslovanski klub) in Petjean (socialist) izjavita, da bosta glasovala za predlogo. — Poročevalec priporoča predlogo in pravi, da je redek slučaj, ko nima poročevalec k razpravi ničesar pripomniti. Nato se je prešlo h glasovanju in je vseh 158 prisotnih poslancev glasovalo za predlogo.

— Proslavitev. Dne 12. julija t. l. (sobota) se bo, kakor po vsej ostali državi, tudi po vsej Sloveniji praznoval Petrov dan kot rojstni dan Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev, Petra I. Darovale se bodo slovesne sv. maše, katerim bodo prisostvovali oblasti ter zastopstva avtonomnih korporacij, po sv. opravilu pa bodo državna oblastva sprejemala vdanostne izjave in čestitke. Ker bo po intencijah Njegovega Veličanstva letošnji blagdan kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev posvečen dobrodelnosti na korist vojnim invalidom vse naše države, se bodo vršile posebne priredbe.

— Društvo »Mladika« ima letos svoj redni občni zbor v četrtek, dne 3. julija 1919, ob šestih zvečer v mestni posvetovalnici. K obilni udeležbi vabi upravni odbor.

— Draginjske doklade. »Slovenec« javljajo iz Belgrada, da je v zvezi javnih

nameščencev odobril ministrski svet znatno povišanje doklad za draginjo ter dovolil v to svrhu kredit 10 milijonov kron za bivše avstroogrške pokrajine v Jugoslaviji. Teh doklad bodo deležni uradniki, učitelji, vpokojenci in njihove sirote. Verjetno je, da se bodo te doklade izplačevali kot dnevnic in sicer že s 1. julijem t. l.

— Šolski zakon in učiteljske plače. Odbor za izpremembo zakona o »narodnih« — recte ljudskih — šol v Srbiji je končal svoje delo in prišel je zakon pred plenem. S tem zakonom so urejene učiteljske plače popolnoma tako, kakor je bistveno zahtevalo učiteljstvo samo. Temeljna plača 2400 dinarjev, 8 triletnic po 300 dinarjev in deveta 200 dinarjev. »Jugoslovanski klub« je imel v odboru kot svojega zastopnika prof. Vesenjaka. Posebna določba ugotavlja, da se ista regulacija plač izvede tudi v bivših avstroogrskih pokrajinah.

— Jedinstvena učiteljska zveza za Jugoslavijo. Odposlanci vseh pokrajinskih učiteljskih zvez so imeli v Beogradu konferenco, ki se je te dni začela v Zagrebu. Konferenca je sklenila, da se ima osnovati jedinstvena učiteljska zveza za vso Jugoslavijo in da se mora delovati na radikalno reformo šolstva. Končno je bila sprejeta resolucija, v kateri se obsojajo italijanske pretenzije na jugoslovanske kraje.

— Slovensko čtivo na Koroškem. Nemci so imeli na Koroškem razvito silno agitacijo za Nemško Avstrijo in proti Jugoslaviji. Da se ta vpliv nemškega tiska in esebne agitacije kolikor mogoče hitro izpodrine, je med drugim tudi nujno potrebno, da se prebivalstvo — posebno mladina — na zasedenem ozemlju na Koroškem čimprej privadi slovenskemu čtivu. V ta namen prosijo podpisani šolski komisarjat slovensko javnost, posebno šolskega vodstva, kraje šolske svete itd., da podarijo šolske in mladinske knjige, ki morda niso več v rabi in jih lahko pogrešajo, ter primerne spise in brošure za šolske in ljudske knjižnice na Koroškem. — Darove hvaležno sprejema: Šolski komisarjat v Borovljah.

— Iz Mokronoga nam pišejo: Nad vse lepo, z zgodovinskim govorom, krasnim petjem in igro je završila naša šolska mladina Vidov dan. Učenec 7. razreda nas je povedel s svojim govorom na Kosovo in Gosposvetsko polje ter podal kratek pregled zgodovinskih dogodkov in bojov po Pirčevi zgodovini. Mladci pevci in pevke, okrašeni z znaki Slovanske, so nas razočarali s prelepo pesmijo: Vsi zdaj v kolo se vstopimo! — igralci so želi obilo pohvale, saj so igrali in nastopali taktno in izrazito brez vsake zadrege ter pokazali s tem, na kako viski stopnji je naša šola. Koncem igre pa nam je želel mladi pevski zbor s lepo in ubrano štiriglasno donečo pesmijo — lahko noč. Imeli smo zares pravi užitek, zato pa tudi lep uspeh. Nad 200 K čistega dobička v prid invalidom in ubogim dijakom. — Dne 28. junija smo praznovali z vso svečanostjo god našega kralja Petra I. Na povabilo nadučitelja so se vsi uradi, Sokol, gasilno društvo, župan z odborom, več tržanov, okoličanov in šolska mladina z vsem učiteljstvom udeležili ob 8. uri slovesne službe božje. Po končani daritvi pa je zadonela krasna pesem: Bože pravde ti što spase... Zgodovinski dan saj po tolikih letih gorja in muk smo čuli prvič pesem v čast slovenskemu kralju. Globoko se nam je utisnila v srce, ginjeni radosti in veselja smo zapuščali s solzami v očeh hram bežji; zato ne zabimo nikdar tega dne.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 30. junija 1919 K 192.841-27.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/15. do 1/16. ure popoldne.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Visoke cene plačujem za lepo, suho lipovo cvetje.

Apeliram na gg. učitelje, da s pomočjo šolske mladine pospešujejo nabiranje. Vreče za pošiljatev so na razpolago. Takojšnje plačilo proti povzetju! Prosim, zahtevajte **pojasnila!** Vinko Vabič, veletržec, Žalec pri Celju, Slovenija.